

Nr 305.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående medgivande av vissa förmåner åt Internationella regleringsbanken i Basel; given Stockholms slott den 8 april 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 april 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, fråga om medgivande av vissa förmåner åt Internationella regleringsbanken i Basel samt anför därvid följande:

Vid en konferens i Haag undertecknades den 20 januari 1930 en överenskommelse mellan Tyskland och de under världskriget allierade makterna, vilken ersatte förut gällande avtal beträffande de tyska skadeståndsbetalningarna. Denna överenskommelse, som grundade sig på den s. k. Young-planen, innebar bland annat, att en internationell bank skulle bildas som ett medel för Young-planens förverkligande.

En sådan bank har också kommit till stånd i form av ett aktiebolag med säte i Basel: Internationella regleringsbanken (Banque des Règlements Internationaux).

Emellertid begränsades icke bankens uppgifter till befattningen med de tyska skadeståndsbetalningarna. Enligt bankens stadgar har nämligen banken till föremål för sin verksamhet att befordra samarbetet mellan centralbankerna, att skapa nya möjligheter för internationella finansaffärer samt att efter avtal med de intresserade parterna uppträda som förvaltare (mandataire, trustee) eller ombud vid internationella betalningar.

Enligt stadgarna skola riktlinjerna för bankens verksamhet stå i överensstämmelse med de deltagande ländernas centralbankspolitik, och av banken ifrågasatta affärer i de särskilda länderna få icke utföras, om landets centralbank inlägger förbud däremot.

Teckningen av bankens aktiekapital garanterades av centralbankerna i Belgien, England, Frankrike, Italien, Japan och Tyskland samt av bankinstitut i New York och Chikago. Även Sveriges riksbank erbjöds att teckna aktier. I överensstämmelse med av Kungl. Maj:t i proposition nr 274 framlagt förslag beslöt 1930 års riksdag, att riksbanken skulle äga förvärva aktier intill ett belopp av nominellt tjugu miljoner schweiziska francs. Riksbanken tecknade sedermera aktier till ett belopp av tio miljoner schweiziska francs.

För att underlätta Internationella regleringsbankens verksamhet tillerkändes densamma genom nämnda överenskommelse i Haag, artikel X andra stycket, vissa särskilda förmåner av i huvudsak den innebörden, att eventuella valutarestriktioner och guldexportförbud inom de fördragsslutande staterna icke skulle gälla banken, dess egna eller densamma anförtrodda tillgångar. Vidare har bestämts, genom artikel XV i överenskommelsen, att tvister mellan banken och en eller flera av signatärmakterna beträffande tolkningen eller tillämpningen av överenskommelsen skola avgöras av en särskild skiljedomstol, bestående av fem ledamöter utsedda för fem år åt gången. Skiljedomstolens ordförande skall vara amerikansk medborgare. Två ledamöter skola tillhöra stater, som voro neutrala under världskriget. Av de båda återstående skall den ene vara tysk medborgare och den andre medborgare i en av Tysklands fordringsägarstater. Parterna kunna även överenskomma att hänskjuta en tvist till ordföranden eller annan ledamot såsom ensam skiljedomare.

Förfarandet inför skiljedomstolen regleras av en bilaga XII till Haag-överenskommelsen.

Med hänsyn till att Internationella regleringsbanken fick sitt säte i Schweiz, träffades en särskild överenskommelse mellan detta land samt Belgien, England, Frankrike, Italien, Japan och Tyskland, vilken bland annat innebär, att även Schweiz tillerkänt banken ifrågavarande förmåner samt medgivit, att tvister mellan Schweiz och banken beträffande tolkningen eller tillämpningen av överenskommelsen skola hänskjutas till förutnämnda skiljedomstol, i vilken vid behandlingen av dylika tvister även en av Schweiz utsedd ledamot skall delta.

Vid den ekonomiska världskonferensen i London 1933 beslöts att rikta en inbjudan till de vid konferensen representerade stater, som icke under-tecknat överenskommelsen i Haag, att ansluta sig till artikel X andra stycket i densamma och sålunda bevilja Internationella regleringsbanken den privilegierade ställning i angivna hänseende, som banken förut tillerkänts av Haag-överenskommelsens signatärmakter samt av Schweiz.

I syfte att ernå enhetlighet i de förklaringar härutinnan, som kunde komma att avgivas av intresserade regeringar, utarbetades inom banken ett förslag till dylik förklaring. Förslaget återger artikel X andra stycket i Haag-överenskommelsen samt innefattar vidare en förklaring om godkännande av den enligt artikel XV i överenskommelsen utsedda skiljedomstolen såsom forum för tvister mellan banken och vederbörande stat rörande tolkningen eller tillämpningen av förklaringen. Vederbörande stat förklaras berättigad att vid tvist mellan densamma och banken utse en ytterligare ledamot i skiljedomstolen. Slutligen förklaras, att parterna kunna hänskjuta dylik tvist till ordföranden eller annan ledamot som ensam skiljedomare.

Genom en cirkulärskrivelse av den 29 augusti 1933 från generalsekreteraren i Nationernas Förbund mottog även den svenska regeringen en förfrågan, huruvida Sverige ville tillerkänna Internationella regleringsbanken berörda förmåner.

Under tiden november 1933—januari 1936 hava ett tiotal stater, däribland våra nordiska grannländer, beviljat Internationella regleringsbanken ifrågasvarande förmåner. Medan frågan ännu var under övervägande inom den svenska regeringen, inkom från Internationella regleringsbanken underhand meddelande, att viss tvekan uppstått rörande tolkningen av artikel X andra stycket i Haag-överenskommelsen, att en särskild tolkningskonvention skulle åvägabringas samt att tillkomsten av denna syntes böra avvaktas innan frågan om anslutning från Sveriges sida bragtes till avgörande.

Den åsyftade tolkningskonventionen upprättades sedermera i Bryssel den 30 juli 1936, varom den svenska regeringen officiellt underrättats genom en cirkulärskrivelse av den 25 februari 1938 från generalsekreteraren i Nationernas Förbund. I tolkningskonventionen uttalas, att den ifrågasvarande undantagsställningen för Internationella regleringsbanken, dess egendom och åt densamma anförtrodd egendom, avser såväl mynt som andra betalningsmedel, guldackor, silver eller varje annan metall, värdeföremål, värdehandlingar eller andra bankmässiga deposita. Vidare fastslås, att egendom och tillgångar tillhöriga tredje man, vilka innehavas av någon institution eller person enligt instruktion av Internationella regleringsbanken, i dess namn eller för dess räkning, skola anses som anförtrodda åt banken och åtnjuta samma friheter som egendom och tillgångar, som banken själv innehar för annans räkning.

I syfte att underlätta anslutning från de staters sida, som icke tillhöra Haag-överenskommelsens signatärmakter, har i tolkningskonventionen stadgats, dels att nämnda stater äga rätt att ansluta sig till tolkningskonventionen genom att underteckna originalurkunden till densamma, dels ock att dylikt undertecknande tillika innefattar anslutning till artiklarna X och XV samt bilaga XII av Haag-överenskommelsen.

*Departements-
chefen.*

Några betänkligheter synas icke möta mot anslutning från vårt lands sida till överenskommelsen om frihet från valutarestriktioner och guldexportförbud för Internationella regleringsbanken. I detta avseende förtjänar särskilt uppmärksammas bestämmelsen i bankens stadgar, att banken är skyldig inhämta vederbörande centralbanks medgivande innan en affär företages på viss penningmarknad. Med hänsyn till att Sverige äger ett icke obetydligt intresse i Internationella regleringsbanken och dess verksamhet är det för oss av värde att så många stater som möjligt ansluta sig till överenskommelsen.

Anslutning från Sveriges sida torde böra ske genom en av Kungl. Maj:t med riksdagens medgivande avgiven förklaring, vari bestämmelserna i Haag-överenskommelsens artikel X andra stycket ävensom de tolkningsbestämmelser, som fastställts i Bryssel-överenskommelsen 1936, återgivnas. Där emot synes anslutning från vårt lands sida till skiljedomsklausulen i artikel XV av Haag-överenskommelsen icke böra ske, då Sverige endast skulle få utse en av domstolens sex ledamöter. I den förklaring i ämnet, som den norska regeringen avgivit den 13 juli 1935, stadgas, att tvist mellan den nor-

ska regeringen och banken angående tolkningen eller tillämpningen av den norska förklaringen skall avgöras av en skiljedomstol bestående av tre ledamöter, av vilka vardera parten utser en ledamot och ordföranden utses av parterna gemensamt, med bestämmelse tillika att, därest parterna icke kunna enas vid val av ordförande, denne skall utses av presidenten i den fasta mellanfolkliga domstolen i Haag. Jag förordar att enahanda förklaring göres även från vår sida.

I en förklaring om tillerkännande åt Internationella regleringsbanken av ifrågavarande förmåner får icke inläggas, att man från svensk sida avstår från rätten att inleda och fullfölja ett rent civilrättsligt förfarande i ett eventuellt fordringsmål mot banken, en tolkning som avvisats jämväl i uttalanden från bankens sida. Ej heller innebär förklaringen ett medgivande av guldklusul för bankens fordringar i Sverige.

Vid avgivande av förklaring i ämnet har Norge i likhet med vissa andra länder förbehållit sig rätt att återkalla förklaringen 12 månader efter uppsägning. Det synes lämpligt att Sverige förbehåller sig samma uppsägningsrätt.

Under åberopande av att proposition i ärendet jämlikt § 54 riksdagsordningen torde kunna avlåtas utan hinder av att den för propositioners avlämnande till riksdagen i allmänhet stadgade tid gått till ända, hemställer föredraganden härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att avgiva förklaring om medgivande av vissa förmåner åt Internationella regleringsbanken i Basel av den lydelse i fransk text och svensk översättning, bilaga vid detta protokoll utvisar,

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att i förekommande fall vidtaga erforderliga åtgärder för uppfyllande av förpliktelser, härrörande från sagda förklaring.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

P. J. Arrhenius.

Bilaga.

Förslag

till

Déclaration

concernant l'octroi de certains privilèges à la Banque des Règlements Internationaux à Bâle.

Sur les territoires relevant de l'autorité du Royaume de Suède la Banque des Règlements Internationaux, ses biens et avoirs, ainsi que les dépôts et autres fonds qui lui auraient été remis, ne feront l'objet d'aucune disposition établissant une incapacité quelconque ou d'aucune mesure restrictive telle que censure, réquisition, enlèvement ou confiscation en temps de paix ou de guerre, représailles, interdictions ou restrictions à l'exportation de l'or ou de devises ou de toute autre mesure analogue.

Sont exempts des dispositions ou mesures visées ci-dessus la Banque des Règlements Internationaux, ses biens et avoirs ainsi que tous les biens et avoirs qui lui sont ou seront confiés, qu'il s'agisse de numéraires ou autres biens fongibles, de lingots d'or, d'argent ou de tout autre métal, de matières précieuses, de titres ou de tous autres objets dont le dépôt est admis par la pratique bancaire.

Seront considérés comme confiés à la Banque des Règlements Internationaux, et jouissant des immunités prévues ci-dessus, au même titre que les biens et avoirs qu'elle détiendra, pour le compte d'autrui, dans les immeubles affectés à cet usage par elle, ses succursales ou agences, les biens et avoirs de tiers qui seront détenus par toute autre institution ou personne, sur les instructions, au nom

Förklaring

om medgivande av vissa förmåner åt Internationella regleringsbanken i Basel.

Inom konungariket Sverige skola Internationella regleringsbanken, dess egendom och aktiva såväl som depotsita och andra värden, som anförtrots densamma, icke utgöra föremål för anordning, som i något som helst avseende medför bristande handlingsfrihet, eller för någon restriktiv åtgärd sådan som censur, rekvisition, beslag eller konfiskation i freds- eller krigstid, repressalier, förbud eller inskränkningar beträffande utförsel av guld eller valutor eller någon annan liknande åtgärd.

Från ovan åsyftade anordningar eller åtgärder undantagas Internationella regleringsbanken, dess egendom och aktiva såväl som egendom och aktiva som blivit eller bliva anförtrodda åt densamma, vare sig fråga är om mynt eller andra betalningsmedel, guldtackor, silver eller varje annan metall, värdeföremål, värdehandlingar eller andra bankmässiga depotsita.

Egendom och aktiva tillhöriga tredje man, vilka innehavas av någon institution eller person enligt instruktion av Internationella regleringsbanken, i dess namn eller för dess räkning, skola anses anförtrodda åt Internationella regleringsbanken och åtnjuta ovan avsedda förmåner, på samma sätt som egendom och aktiva, som Internationella regleringsbanken innehåller för annans räkning, inom de lo-

et pour le compte de la Banque des Règlements Internationaux.

Tout différend entre le Gouvernement suédois et la Banque des Règlements Internationaux concernant l'interprétation ou l'application de la présente déclaration sera soumis à un tribunal arbitral composé de trois membres. Chacune des Parties désignera un membre du tribunal, et le surarbitre sera nommé par les deux Parties d'un commun accord. Au cas où les Parties n'arriveraient pas à se mettre d'accord sur le choix du surarbitre, le Président de la Cour permanente de Justice internationale à La Haye sera prié de procéder à sa désignation.

Le Gouvernement suédois se réserve le droit de dénoncer la présente déclaration avec un préavis de douze mois.

kaliteter, som upplåtits för detta ändamål av banken, dess filialer eller agenturer.

Varje tvist mellan svenska regeringen och Internationella regleringsbanken angående tolkningen eller tillämpningen av denna förklaring skall underställas en skiljedomstol bestående av tre ledamöter. Vardera parten utser en ledamot av domstolen och ordföranden utses av parterna gemensamt. Därest parterna icke kunna enas vid val av ordförande, skall presidenten i fasta mellanfolkliga domstolen i Haag anmodas att verkställa valet.

Svenska regeringen förbehåller sig rätt att återkalla denna förklaring tolv månader efter uppsägning.